

เมืองวัดพระนอนจักรสีห์ ตำบลจักรสีห์ อำเภอเมือง รูปแบบเมืองเป็นเมืองชั้น

มีเมืองชั้นในรูปค่อนข้างกลม และเมืองชั้นนอกล้อมรอบรูปสี่เหลี่ยมมน

ไม่ปรากฏร่องรอยกำแพงเมือง (ที่ทำด้วยดินเหนียวสูง) แต่ดูเมืองบางด้านยังปรากฏให้เห็น สิ่งที่น่าสนใจ ลูกปัด แฉดินเผา เศษภาชนะ ฯลฯ แหล่งโบราณคดีบ้านเดิม ตำบล

สระแจง อำเภอบางระจัน มีสภาพเป็นเนินดินรูปรี กว้าง ๒๐๐ เมตร ยาว ๕๐๐ เมตร มีคูน้ำขนาด กว้าง ๕ เมตร

สมัยสุโขทัย

มีการค้นพบเครื่องสังคโลกสมัยสุโขทัยตามวัดร้าง และลำน้ำเจ้าพระยา แต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่าชุมชนต่างๆ นั้น มีความสำคัญมากน้อยเพียงไร เพราะในช่วงที่อาณาจักรสุโขทัยรุ่งเรืองนั้น ได้มีอำนาจแผ่ขยายอาณาเขตครอบคลุมในบริเวณภาคกลาง และลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา

สมัยกรุงศรีอยุธยา

ปรากฏเหตุการณ์ที่สำคัญ คือ สมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิบดีที่ ๑(พระเจ้าอู่ทอง) ได้ตั้งเมืองสิงห์บุรี เป็นเมืองลูกหลวง เมืองอินทร์บุรี เมืองทรมบุรี เป็นเมืองหลานหลวง นอกจากนี้แล้วเมืองทั้งสามยังเป็นหัวเมืองชั้นใน และหัวเมืองชั้นในด้านราชการด้านทิศเหนืออีกด้วย โดยมีเมืองลพบุรีเป็นเมืองหน้าด่านหลัก แสดงให้เห็นว่าเมืองสิงห์บุรี เมืองอินทร์บุรี และเมืองทรมบุรีมีอยู่แล้วเมื่อตั้งกรุงศรีอยุธยา ก่อนหน้านั้นเมืองทั้งสามอาจอยู่ในการปกครองของอาณาจักรสุโขทัยก็ได้ แต่ไม่ปรากฏแน่ชัดว่าเมืองทั้งสามสร้างขึ้นในสมัยไหน สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถได้จัดการปกครองใหม่ โดยกำหนดให้หัวเมืองชั้นในเป็นเมืองจัตวา ดังนั้น เมืองอินทร์บุรี เมืองทรมบุรี และเมืองสิงห์บุรี จึงเปลี่ยนเป็นเมืองจัตวา

ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เมื่อปี พ.ศ.๒๔๐๖ เมืองสิงห์เป็นเมืองที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชในทศนารไปสืบว่าเวียงเชียงแสนกับทพมา ขณะเดียวกันก็ได้ยกกองทัพไปตั้งที่เมืองอินทร์บุรี เกือบหนึ่งเชียงตุงทำศึกอีกด้วย ดังปรากฏในพระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชในปี พ.ศ.๒๑๑๐ นลัจากสมเด็จพระนเรศวรทรงประกาศอิสรภาพได้ไม่นาน ทพมาก็ได้ยกกองทัพมาตีกรุงศรีอยุธยาอีกครั้ง ครั้นนี้ทพมายกกองทัพมาสองทาง คือทางเหนือมีพระเจ้าเชียงใหม่เป็นแม่ทัพ และทางตะวันตกมีพระยาพลิมเป็นแม่ทัพ แต่ทัพของพระยาพลิมถูกกองทัพกรุงศรีอยุธยาตีแตกไปก่อน โดยที่พระเจ้าเชียงใหม่ยังไม่ทราบ เมื่อกองทัพพระเจ้าเชียงใหม่มาถึงเมืองชียงนาทก็ให้แต่กองทัพหน้ามาตั้งที่บางพุทรา ซึ่งตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ภายหลังคือตัวจังหวัดสิงห์บุรี ปี พ.ศ. ๒๓๐๘ สมัยสมเด็จพระเจ้าเอกทัศ ในขณะที่ทพมาตั้งค่ายล้อมกรุงศรีอยุธยาอยู่ ชาวบ้านบางระจันได้รวมตัวกันต่อสู้กับทพมาที่บ้านบางระจัน เมืองสิงห์บุรี ซึ่งมีผู้นำสำคัญ ของชาวบ้านและปรากฏชื่อ คือ

๑. พระอาจารย์ธรรมโชติ
๒. นางแก่น
๓. นายโชติ
๔. นายอิน
๕. นางเมือง
๖. นางทองแก้ว
๗. นายดอก
๘. นางจันนนวนเจียง
๙. นายทองแสงใหญ่
๑๐. นางทองเนมั้น
๑๑. ขุนสรรค์
๑๒. กัณเริ่อง

ชาวบ้านบางระจันได้ต่อสู้กับพม่า และสามารถเอาชนะกองทัพพม่าได้ถึง ๗ ครั้ง จนถึงครั้งที่ ๘ ชาวบ้านบางระจันจึงท่ายแพ้ย ในวันจันทร์ แรม ๒ ค่ำ เดือน ๘ ปีจอ พ.ศ.๒๓๐๙ รวมเวลาที่ไทยรบกับพม่าทั้งสิ้น ๕ เดือน คือ ตั้งแต่เดือน ๔ ปลายปีระกา พ.ศ.๒๓๐๘ ถึงเดือน ๘ ปีจอ พ.ศ.๒๓๐๙

สมัยกรุงธนบุรี

เมื่ออินทรีบุรี เมืองพนมบุรี เมืองสิงห์บุรี ขึ้นกับกรุงธนบุรี ในประชุมพงศาวดารฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) กล่าวถึงสำนักอโศก พ.ศ.๒๓๑๖ เกณฑ์ผู้รักษาเมืองสิงห์บุรี เมืองพนมบุรี เมืองอินทรีบุรี ยกทัพไปสกัดข้าศึกด้านตะวันออก และคุ้มครองพลกษัตริย์ กาลังยกไปขุดคูเลนพระนครเมืองธนบุรี

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

มีหลักฐานที่ปรากฏคือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้จัดการปกครองมณฑลเทศาภิบาล เมืองสิงห์บุรี เมืองอินทรีบุรี เมืองพนมบุรี เข้าอยู่ในมณฑลกรุงเก่า (รัชกาลที่ ๖ ได้เปลี่ยนชื่อเป็นมณฑลอยุธยา) และปี พ.ศ.๒๔๓๙ ยุบเมืองอินทรีบุรี และเมืองพนมบุรี เป็นอำเภอขึ้นกับเมืองสิงห์บุรี พร้อมกับตั้งเมืองสิงห์บุรีขึ้นใหม่ที่ตั้งตำบลบางพุทรา ส่วนเมืองสิงห์บุรีเดิม ยุบเป็นอำเภอสิงห์ และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอบางระจัน

ปี พ.ศ.๒๔๔๔ อำเภอเมืองสิงห์บุรีเปลี่ยนเป็นอำเภอบางพุทรา และในปี พ.ศ.๒๔๔๑ ทางราชการสั่งให้เปลี่ยนชื่อที่ว่าการอำเภอที่ตั้งอยู่ในเมืองใหม่เป็นชื่อของจังหวัดนั้น ๆ อำเภอบางพุทราจึงได้กลับไปใช้ชื่ออำเภอเมืองสิงห์บุรีมาจนถึงปัจจุบันนี้

ที่ตั้งและอาณาเขต

สิงห์บุรี ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ห่างจากกรุงเทพฯ ๑ ประมาณ 142 กม. ตัวเมืองตั้งอยู่ด้านตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา มีพื้นที่ประมาณ 822.478 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดชัยนาทและนครสวรรค์
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดอ่างทอง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดลพบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดชัยนาทและสุพรรณบุรี

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม คล้ายลูกคลื่นลอนตื้น มีลำน้ำสามสายไหลผ่าน คือ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำน้อย แม่น้ำลพบุรี จึงได้รับการขนานนามว่า "เมืองแห่งลำน้ำสามสาย" เหมาะสำหรับการทำกสิกรรม

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศโดยทั่วไปแบ่งออกเป็นฤดูร้อน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 36.30 องศาเซลเซียส ฤดูฝนตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - ตุลาคม ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,047.27 มม./ปี ฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน - มกราคม อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 27 องศาเซลเซียส

เขตการปกครอง

จังหวัดสิงห์บุรีแบ่งการปกครองออกเป็น 6 อำเภอ 43 ตำบล 364 หมู่บ้าน 7 เทศบาล 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด และ 34 องค์การบริหารส่วนตำบล โดยระยะทางจากอำเภอเมืองไปยังอำเภอต่าง ๆ

อำเภอบางระจัน	10 กิโลเมตร
อำเภอค่ายบางระจัน	16 กิโลเมตร
อำเภอพรหมบุรี	16 กิโลเมตร
อำเภออินทร์บุรี	17 กิโลเมตร
อำเภอท่าช้าง	18 กิโลเมตร

